

Sygn. akt VI1 U 1056/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2015r.

Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku Sekcja ds. (...) w VI Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSR Dorota Witkowska
Protokolant:	Iwona Piotrowicz

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2015 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o zasiłek macierzyński

z odwołania od decyzji z dnia 15 lipca 2015 r., znak (...) - (...)

I oddała odwołanie,

II Zasądza od wnioskodawczyni M. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VI 1 U 1056/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 lipca 2015 roku znak (...) - (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił M. S. prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 21 maja 2015r. do 13 stycznia 2016r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni nie dotrzymała terminu przewidzianego na złożenie wniosku, w związku z czym wnioskodawczyni nie ma prawa do zasiłku macierzyńskiego za wymieniony okres.

/decyzja w aktach ZUS/

Od powyższej decyzji ubezpieczona M.S. odwołała się wnosząc o przyznanie prawa do zasiłku macierzyńskiego za dodatkowy okres w wymiarze 8 tygodni od 21 maja 2015r. do 15 lipca 2015r. oraz urlopu rodzicielskiego w wymiarze 26 tygodni od 16 lipca 2015r. do 13 stycznia 2016r.

W uzasadnieniu wnioskodawczyni przyznała, że nie złożyła odpowiednich dokumentów w terminie, ale było to spowodowane wypadkiem losowym, na który składają się głównie liczne choroby dzieci oraz przypadające również na ostateczny termin złożenia dokumentów wizyty u lekarzy specjalistów, gdzie starsza córka przebywa pod opieką

lekarzy z kliniki hematologii dziecięcej a ograniczona dieta bliźniąt wpływa negatywnie na nie powodując płacz, rozdrażnienie i nieustanne krzyki przy każdorazowej próbie wprowadzenia nowego pokarmu. Nadto starsza córka chodzi do przedszkola i prawdopodobnie wiele chorób wraca z nią do domu przenosząc się na bliźnięta. Każdorazowa choroba któregokolwiek z dzieci wiąże się z wyłączeniem z normalnego funkcjonowania na co najmniej 2-3 tygodnie całej rodziny i w tym czasie ciężko skupić uwagę na trójce dzieci, a co dopiero pamiętać o wszystkich terminach, gdzie dodatkowo w błąd wprowadza liczba druków potrzebnych do złożenia w ZUS w celu uzyskania urlopu. Przekroczenie terminu nie było umyślne, a o natłoku zajęć związanych z dziećmi może świadczyć fakt, że wnioskodawczyni zorientowała się w sytuacji dopiero po miesiącu od zakończenia podstawowego urlopu macierzyńskiego.

/k. 2-3 odwołanie/

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu organ rentowy podtrzymał swoją dotychczasową argumentację, podkreślając, że wnioskodawczyni w okresie od 16 października 2014r. do 20 maja 2015r. korzystała z urlopu macierzyńskiego, a w dniu 6 lipca 2015r. wystąpiła do ZUS z wnioskiem o zasiłek macierzyński za dodatkowy okres oraz z wnioskiem o udzielenie urlopu rodzicielskiego, przy czym wniosek o dodatkowy urlop nie został złożony w ustawowym terminie 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu, tym samym zasiłek macierzyński ubezpieczonej nie przysługuje.

/k. 4 odpowiedź na odwołanie/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny;

Bezspornym jest, że wnioskodawczyni M. S. podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności.

W dniu 16 października 2014r. wnioskodawczyni urodziła bliźnięta córkę A. M. i M. M.. Z tytułu urodzenia dzieci pobierała zasiłek macierzyński w okresie od dnia 16 października 2014r. 2015r. do dnia 20 maja 2015r. Zasiłek był przyznany na podstawie wniosku M. S. złożonego pozwanemu w dniu 30 października 2014r.

/bezsporne, nadto akta pozwanego a w nich wniosek, karta zasiłkowa/

Wniosek o kolejny zasiłek macierzyński za okres urlopu macierzyńskiego dodatkowego w wymiarze 8 tygodni, wnioskodawczyni złożyła pozwanemu organowi rentowemu w dniu 7 lipca 2015r. W tym samym dniu wnioskodawczyni wniosek ten podpisała.

Natomiast wniosek o zasiłek macierzyński za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego liczony od 16 lipca 2015r. do dnia 13 stycznia 2016r. (26 tygodni) wnioskodawczyni złożyła pozwanemu organowi rentowemu w dniu 6 lipca 2015r. podpisując wniosek w dniu 30 czerwca 2015r.

Jednocześnie wnioskodawczyni w dniu 6 lipca 2015r. pismem datowanym na 30 czerwca 2015r. wniosła do pozwanego o przywrócenie terminu na złożenie wniosku o zasiłek macierzyński za dodatkowy okres oraz urlopu rodzicielskiego. W uzasadnieniu wnioskodawczyni wskazywała na trudną sytuację związaną z wychowywaniem trójki dzieci, problemami zdrowotnymi oraz pozostaniem bez środków do życia i ciężką sytuacją materialną.

/bezsporne, nadto akta pozwanego a w nich wnioski/

Dodatkowo na rozprawie w dniu 15 grudnia 2015r. wnioskodawczyni wyjaśniła, że tak późne złożenie wniosku wynikało z opieki nad dziećmi oraz problemów zdrowotnych.

/k. 40 – e-protokół/

Bezspornym jest, że decyzją z dnia 15 lipca 2015r. pozwany organ rentowy odmówił wnioskodawczyni prawa do wnioskowanego zasiłku macierzyńskiego za łączny okres od 21 maja 2015r. do 13 stycznia 2016r.

Sąd zważył co następuje

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu w okoliczności bezsporne, które dodatkowo znajdowały potwierdzenie w wyjaśnieniach wnioskodawczyni oraz dokumentach zawartych w aktach ZUS i nie budziły wątpliwości. Nadto spór stron sprowadzał się do oceny w zakresie prawa a nie stanu faktycznego.

Sąd nie przeprowadził dowodu z zeznań świadka M. (1) S. (1) na okoliczność sytuacji po urodzeniu bliźniaków, choroby dzieci i wszelkich innych okoliczności wskazanych w odwołaniu, gdyż uznał, iż sprawa jest dostatecznie wyjaśniona, a przeprowadzenie tego dowodu jest zbędne. Pozwany nie zakwestionował okoliczności, jakie wnioskodawczyni podawała na usprawiedliwienie późnego złożenia wniosku. Jednakże wskazać należy, że przepisy prawa nie przewidują możliwości przywracania terminu do złożenia wniosku o zasiłek macierzyński - odmiennie jak art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 2015.121), który dopuszcza przywrócenie terminu, ale na opłacenie składki po terminie. Dlatego przyczyny późnego złożenia wniosku o zasiłek macierzyński nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy wobec okoliczności bezspornej, że wniosek o zasiłek macierzyński został złożony po terminie.

Oceniając zaś odwołanie Sąd miał na uwadze, że zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 1 i ust. 5 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. 2014.159, ze zm. – zwanej dalej ustawą zasiłkową) zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko, i zasiłek macierzyński przysługuje co do zasady przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres:

- urlopu macierzyńskiego,
- okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego,
- okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego,
- okres dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego,
- oraz okres urlopu rodzicielskiego.

Bezspornym jest, że wnioskodawczyni korzystała z zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego (31 tygodni – art. 180 § 1 pkt 2 Kodeksu pracy zwany dalej kp) do dnia 20 maja 2015r.

Spór dotyczy zasiłku macierzyńskiego za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, którego dotyczy art. 182¹ § 1 pkt 2 kp oraz zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego, którego dotyczy art. 182^{1a} § 1 kp.

Zgodnie z art. 182¹ § 1 pkt 2, § 2 i § 3 kp bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego pracownik ma prawo do dodatkowego urlopu macierzyńskiego w wymiarze do 8 tygodni w przypadkach, o których mowa w art. 180 § 1 pkt 2-5, czyli m.in. w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie. Dodatkowy urlop macierzyński jest udzielany jednorazowo albo w dwóch częściach przypadających bezpośrednio jedna po drugiej - w wymiarze tygodnia lub jego wielokrotności. Dodatkowego urlopu macierzyńskiego udziela się na pisemny wniosek pracownika, składany w terminie nie krótszym niż 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu, a pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika.

Zgodnie zaś z art. 182^{1a} § 1, że bezpośrednio po wykorzystaniu dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze określonym w art. 182¹ § 1 i 2 i 4 kp pracownik ma prawo do urlopu rodzicielskiego w wymiarze 26 tygodni niezależnie od liczby dzieci urodzonych przy jednym porodzie. Urlop ten jest udzielany jednorazowo albo

nie więcej niż w trzech częściach, z których żadna nie może być krótsza niż 8 tygodni, przypadających na wniosek bezpośrednio jedna po drugiej - wymiarze wielokrotności tygodnia, a urlopu rodzicielskiego udziela się na pisemny wniosek pracownika składany w terminie nie krótszym niż 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu, pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika.

Zgodnie z § 18 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. 2014.1594 – zwane dalej Rozporządzeniem) dowodami stanowiącymi podstawę przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego albo dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, w razie gdy zasiłek macierzyński za okres bezpośrednio poprzedzający okres objęty wnioskiem o udzielenie takiego urlopu był pobierany przez tego ubezpieczonego są wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego albo dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego – w przypadku ubezpieczonego niebędącego pracownikiem

Zgodnie z § 18a pkt 3 Rozporządzenia dowodami stanowiącymi podstawę przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego, w razie gdy zasiłek macierzyński za okres bezpośrednio poprzedzający okres objęty wnioskiem o udzielenie tego urlopu był pobierany przez tego ubezpieczonego są wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego – w przypadku ubezpieczonego niebędącego pracownikiem.

Jak z powyższego wynika, zgodnie z w/w § 18 pkt 2 oraz § 18a pkt 3 Rozporządzenia, wnioskodawczyni nie będąc ubezpieczoną jako pracownik, miała obowiązek złożyć wniosek o zasiłki macierzyńskie za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego do płatnika – w tym przypadku do pozwanego – w terminie przed rozpoczęciem korzystania z tych zasiłków za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy oraz bezspornym jest, że wnioskodawczyni terminów tych nie dochowała.

Na wstępie zaznaczyć należy, że analizą konstrukcji zasiłku macierzyńskiego oraz związaną z tym kwestią składania wniosku o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego zajmował się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 marca 2015r. (P 42/13). Kierując się wskazaniem Trybunału, Sąd miał na uwadze, że ustawa zasiłkowa z mocy art. 29 ust. 5 i 5a, w zakresie prawa do zasiłku macierzyńskiego odsyła do przepisów kodeksu pracy. Jednocześnie wskazane w przepisie art. 29 ust. 5 ustawy zasiłkowej określenie, że zasiłek macierzyński przysługuje „przez okres, ustalony przepisami kodeksu pracy, należy rozumieć, że zasiłek przysługuje i stąd zasadniczo powinien być wypłacany (pobierany) – w trakcie – urlopu bądź równoważnego mu okresu. Ponieważ interpretowane przepisy ustawy zasiłkowej nie różnicują sytuacji ubezpieczonych w omawianym zakresie, to należało uznać, iż w odniesieniu do ogółu ubezpieczonych okresy urlopów określone w przepisach kodeksu pracy wskazują przede wszystkim na okresy zasiłkowe (jeśli chodzi o ubezpieczonych niebędących pracownikami, równoważne okresom tych urlopów) tj., okresy przez które zasiłek macierzyński przysługuje, a dopiero w dalszej kolejności na, skądinąd identyczne z okresami zasiłkowymi, wymiary czasowe świadczenia, brane w rachubę podczas obliczania jego wymiaru.

Jednocześnie wskazać należy, że przepisy Rozporządzenia nie wymagają od ubezpieczonych pracowników złożenia wniosku o zasiłek macierzyński, jak w przypadku ubezpieczonych niebędących pracownikami. Jednakże w odniesieniu do pracowników obowiązują przepisy kodeksu pracy, które warunkują skorzystanie z dodatkowego urlopu macierzyńskiego jak i urlopu rodzicielskiego, od złożenia odpowiedniego wniosku pracodawcy i to w określonym terminie – nie krótszym niż 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu (art. 182¹ § 3 kp oraz art. 182^{1a} § 4 kp). Zatem uregulowany w § 18 pkt 2 oraz § 18a pkt 3 Rozporządzenia obowiązek ubezpieczonych niebędących pracownikami złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego płatnikowi przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku, jest konsekwencją odpowiedniego zastosowania wobec ubezpieczonych niebędących pracownikami przepisów działu ósmego kodeksu pracy, gdzie odpowiednie stosowanie przepisów

kodeksu pracy wymaga, aby również ubezpieczeni niebędący pracownikami składali wnioski o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego przed początkiem okresu zasiłkowego (korespondującym z terminem rozpoczęcia korzystania z zasiłku). Poza zastąpieniem wniosku urlopowego wnioskiem o zasiłek, praktyczny aspekt odpowiedniego stosowania przepisów kodeksowych w odniesieniu do ubezpieczonych niebędących pracownikami polega na łagodniejszym zakresie warunków proceduralnych w zakresie terminu złożenia wniosku. Skoro w przypadku tej grupy świadczeniobiorców nie występuje konieczność umożliwienia pracodawcy przeorganizowania pracy i zapewnienia zastępstwa za pracownika udającego się na dodatkowy urlop macierzyński czy urlop rodzicielski, nie ma też potrzeby realizacji prawa do zasiłku macierzyńskiego od dochowania bardziej wymagającego terminu. Wskazać także należy, że ubezpieczeni niebędący pracownikami nie korzystają z urlopów i nie występują o ich udzielenie. Samo zaś ubieganie się o zasiłek jest fakultatywne. Chcąc zatem uzyskać to świadczenie, ubezpieczony nie będący pracownikiem musi zwrócić się do płatnika z odpowiednim wnioskiem. W przepisie § 18 pkt 2 oraz § 18a pkt 3 Rozporządzenia prawodawca przesądził, że wnioskiem tym ma być wniosek o przyznanie i wypłatę zasiłku. Skoro w przypadku ubezpieczonych niebędących pracownikami okres zasiłkowy jest tak samo uzależniony od woli konkretnego uprawnionego w granicach wyznaczonych przepisami ustawy zasiłkowej i kodeksu pracy, to wniosek ubezpieczonego niebędącego pracownikiem o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego powinien wskazywać datę stanowiącą początkowy termin okresu zasiłkowego oraz powinien być złożony przed terminem rozpoczęcia korzystania ze świadczenia, a tym samym przed początkiem okresu zasiłkowego, co wynika z ustawowej konstrukcji zasiłku macierzyńskiego jako przysługującego przez okres, a zatem w trakcie zakładanej przerwy w pracy lub innej działalności zarobkowej, w związku z przyjściem dziecka na świat i koniecznością jego pielęgnacji przez pierwsze miesiące życia, ewentualnie w związku ze sprawowaniem opieki nad małym dzieckiem przyjętym na wychowanie. Określenie w Rozporządzeniu terminu do złożenia wniosku o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego jest konsekwencją odpowiedniego zastosowania wobec ubezpieczonych niebędących pracownikami przepisów działu ósmego kodeksu pracy i uwzględnia różnice między wnioskami o urlop oraz o przyznanie i wypłatę zasiłku, gdzie okres wypłaty zasiłku macierzyńskiego pracownikowi niebędącemu pracownikiem równoważy okresowi urlopu rodzicielskiego i musi przypadać bezpośrednio po zakończeniu pobierania zasiłku „za okres” równoważny dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu, natomiast okres wypłaty zasiłku z tego ostatniego tytułu – bezpośrednio po zakończeniu pobierania zasiłku „za okres” równoważny podstawowemu urlopowi macierzyńskiemu. Ubezpieczony niebędący pracownikiem musi to uwzględnić, wskazując we wniosku początkową datę kolejnego okresu zasiłkowego, zwłaszcza zaś obliczając upływ terminu złożenia wniosku. Omawiane § 18 pkt 2 i § 18a pkt 3 Rozporządzenia wskazują dla ubezpieczonych niebędących pracownikami najpóźniejszy z możliwych ewentualnie do ustalenia terminów złożenia wniosku o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego, który to termin wynika z ustawy (szerzej wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 marca 2015r., P 42/13).

Zatem złożenie wniosku o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego jak i urlopu rodzicielskiego po terminie rozpoczęcia korzystania ze świadczeń – jak w przypadku wnioskodawczyni - uznać należy za spóźniony i skutkujący odmową prawa do świadczeń.

Wobec powyższego, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, o czym orzekł w sentencji wyroku.

O kosztach Sąd orzekł zgodnie z wnioskiem pozwanego i zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na mocy art. 98 § 1 i 3 i 4 kpc w zw. z art. 99 kpc i w zw. z art. 108 § 1 kpc.

O wysokości kosztów zastępstwa procesowego w wysokości po 180 zł Sąd orzekł zgodnie z § 12 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. 2013 , poz. 461, ze zm.).